

СТ А Н О В И Щ Е

за дисертация на тема:

" ПСИХОСОЦИАЛНА ИНТЕГРАЦИЯ НА ИМИГРАНТИ ЧРЕЗ КУЛТИВИРАНЕ НА ЕЗИКОВИ УМЕНИЯ "

Автор: ШУЛАМИТ БАХАР

докторант на свободна подготовка към Катедра „Психология“ във ВСУ“Черноризец
Храбър

за присъждане на образователна и научна степен “доктор”

Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално
направление: 3.2. Психология

Докторска програма „Обща психология“

Получени материали: дисертационен труд, автореферат

Научни ръководители:

доц. д-р Ивайло Лазаров

проф. д.пс.н. Людмил Георгиев

1. Актуалност на разглеждания в дисертацията научен проблем

Изследването е новаторско и креативно, позиционирано едновременно в полето на общата, социалната, етнопсихологията и кроскултуралната психология.

Поставяйки като основна цел сравнението между големите имигрантски вълни към Израел от бившите съветски републики и имигрантите от етиопското малцинство, които пристигат през 90-те години на миналия век, авторът предлага задълбочен междупоколенчески анализ в рамките на самата етиопска общност. Основната теза е организирана около твърдението, че усвояването на езика, както и избягването на формирането на затворени имигрантски общности чрез контролирано от държавата разпределение на имигрантите, могат да бъдат в основата на всяка успешна програма за интеграция на имигранти, а опитът на държавата Израел може да бъде прилаган навсякъде по света.

Теоретико-приложният анализ е свързан с изследване на езика като фактор в социализацията и носител на чувството за принадлежност на етиопските имигранти в израелското общество. Изследването се фокусира и върху редица психосоциални фактори, които затрудняват и забавят социализацията и интеграцията на етиопските изселници, провеждайки проучване на интервенционна програма за подпомогне на тези процеси. Авторът застъпва тезата, че поставен в нова социална ситуация, индивидът има по-голям шанс да се интегрира като усвои езика на приемащата държава.

2. Данни за дисертацията и автореферата

Дисертацията е с обем 139 страници, структурирани в увод, 3 глави, изводи, резултати от изследването и препоръки. Основният текст съдържа 34 фигури, 21 таблици и 8 графики. Приложенията след основния текст са 13. Списъкът на използваната литература се състои от 120 източника на иврит и 26 източника на английски език.

Авторът на дисертационния труд е докторант на самостоятелна подготовка към катедра “Психология” при Юридически факултет на ВСУ „Черноризец Храбър”.

Докторантът търси и намира отговори на няколко изследователски въпроса, основните от които са следните: кои са факторите, които препятстват успешната интеграция; какво е влиянието на езика върху отношенията в семейството; какви са субкултурните оценки на младите хора от етиопски произход за живота в Израел; има ли значими междуполови различия сред етиопските имигранти по отношение на образователния, академичния, трудовия статус, самооценката, ролята в семейството, гордостта от произхода и традициите и др; какви са нагласите на приемащата общност към етиопските изселници; какъв е опитът на държавата Израел и местните власти за интеграция на етиопските имигранти и кои са основните стъпки за подкрепа на децата и семействата с етиопски произход за успешна интеграция.

По отношение на качествените и количествените качества на дисертационния труд считам, че дисертантът е изпълнил минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 на ЗРАСРБ и съответно по чл.24, ал. 1 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените публикации са свързани с темата на

дисертацията и демонстрират изследователска ерудиция. Авторефератът синтезирано и точно отразява съдържанието на дисертационния труд.

Считам че по отношение на процедурата и качеството на представената научна продукция не се регистрират нарушения. Дисертационният труд е оригинална научна разработка с несъмнени достойнства.

3. Научни приноси

В първа глава могат да се открият следните научни приноси:

- Чрез използване на интегрален изследователски подход е проучена и систематизирана информацията, позволяваща обективно сравнение между етиопските имигранти и преселниците от бившите съветски републики, които заливат Израел през 90-те години на миналия век.
- Убедително се аргументира тезата, че факторът, който в най-голяма степен е повлиял върху успешната интеграция на руските преселници е, че те са разпръснати и се устройват самостоятелно сред приемащата общност, докато етиопските преселници се концентрират в отделни квартали, в които се капсулират, разговарят на своя език, трудно излизат извън тези затворени общности
- Описани са диференциалните различия между понятията акултурация, асимилация, интеграция, сепарация и маргинализация като „сценарии за решаване на културната криза, присъща за имигрантите“;
- Дефинирани са задълбочени изводи по отношение на проблема за идентичността на имигрантите като сложен, динамичен социокултурен концепт, анализиран на индивидуално, семейно и социо-икономическо равнище;
- Използваният универсален културен модел е оригинален, иновативен и синтезиращ постиженията на съвременната кроскултурална психология

Във втора глава могат да се констатират следните научни приноси::

- Детайлно и прецизно е описана методологията на представеното в дисертацията приложно изследване, убедително е представена технологията на изследователския процес;
- Емпирично е доказана функцията на езика като фактор в социализацията и неговата роля за формиране на чувство за принадлежност на имигрантите от Етиопия към израелското общество;
- Впечатляваща е експертната комбинация на приложените комплексни количествени и качествени методи. Моделът на изследването е описан комплексно. Предметът, обектът, целта и задачите са точно формулирани. Приложена е адекватно структурирана методика за изследване;
- Проверката на заложените хипотези е осъществена посредством адекватен инструментариум и статистическа обработка на данните. Извършеният качествен сравнителен анализ на резултатите е задълбочено реализиран.
- Валидизирани са аргументирани препоръки как да се разработи гъвкава организационно-образователна рамка, която би могла да осигури усещане за приемственост, както и личната и социалната идентичност на младежите-имигранти в Израел

В трета глава могат да се констатират следните научни приноси:

- Формулираните изводи са релевантни на конкретното изследване, а обобщението има реалистична приложимост;
- Докторантът предлага ценен модел за разгръщане на мерките за подобряване на езиковите умения на имигрантите като своеобразна гаранция за успешна адаптация и интеграция;
- Вместо класическо заключение, авторът предлага „Модел за практическа промяна“, който може да се прилага във всяка страна, която желае да се справи с интеграцията на големи групи имигранти. Дисертантът представя цели и техники за постигане на промяната и прави генералната препоръка да не се допуска имигрантските общности да се капсулират, а да се работи за тяхното

отваряне към голямата общност, както и да се прилага индивидуален, основан на потребности, подход към всяко семейство.

4. Бележки и препоръки

Представената разработка показва отличната теоретична и практическа подготовка на докторанта. Дисертацията е балансирана и добре структурирана. Препоръчвам да бъде издадена като монография, която безспорно ще привлече вниманието на научната общност.

5. Заключение.

Практическата приложимост на дисертационния труд, целенасоченият теоретичен анализ и изследователските умения на **ШУЛАМИТ БАХАР**, ми дават основание да дам своя положителен вот и да предложа на Уважаемото научно жури да му присъди образователната и научна степен “доктор” в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление: 3.2 Психология. Обща психология.

20.02. 2023 г.

Подпис:,

гр. В.Търново

/проф.д-р/ Велислава Чавдарова